

*Scrie mare T. Frenesau
a magin din
partea*

DISCURS

DE

M. N. SEULESCU

Deputat al Colegiului II. de Dol-jiu

Insoțit de raportul și proiectul de lege asupra împroprietăririi
teranilor, prezentat Camerei.

C R A I O V A

TIPO-LITOGRAFIA NAȚIONALE BALIAN ȘI IGNAT SAMITCA

1889.

CAMERA DEPUTATILOR,

CHESTIUNEA AGRARA

DISCURS

Pronunțat în ziua de 20 Februarie 1889

DE

M. N. SEULESCU

Deputat al Colegiului II. de Dol-jiu

Insoțit de raportul și proiectul de lege asupra împroprietăririi
țeranilor, presintat Camerei.

CRAIOVA

TIPO-LITOGRAFIA NAȚIONALE RALIAN ȘI IGNAT SAMITCA

1889.

U 10.274

CĂTRE ALEGĂTORII COLEGIULUI II. DE DOL-JIU.

Iubiți Cetățeni,

Conform credințelor și aspirațiunilor vóstre, am crezut de cuviință, colegul meu Tache Ionescu și cu mine, să luăm în chestiunea agrară o atitudine franc democratică.

Suntem convinși că lucrând ast-fel am respuns dorințelor vóstre.

Mulțumindu-vă din nou de onoarea ce ne-ați făcut alegându-ne reprezentanții voștri, vă promitem, iubiți cetățeni, că în tot-d'auna ne vom sili să fim la înălțimea mandatului ce ne-ați încredințat.

M. N. Seulescu.

Discurs asupra improprietărilor țăranilor.

D-nu Vice-Președinte **Harin Isvoranu**. D. M. N. Seulescu are cuvântul.

D. M. N. **Seulescu**. D-lor deputați, sunt dator mai întâiu să mulțumesc d-lui **Lascar Catargiu**, șeful venerat al partidului conservator, pentru cuvintele măgulitoare cu cari a calificat raportul ce însoțea contra-proiectul ce am avut onóre a-l presenta d-văstră. Dacă însă d. L. **Catargiu** crede, cum avea aerul, că acele cuvinte se pot traduce într-o aluziune ironică, la adresa d-lui **Carp**, se înșală pentru că nu există cea mai mică solidaritate între susținătorii acelui contra-proiect și d. **Carp**.

D. **Lascar Catargiu**. Nu; nu!

D. **Seulescu**. Dacă s'aû găsit unele măsuri în contra-proiect susținute și de d-l **Carp** (întreruperi).

D. Vice-președinte. D-le orator veniți la cestiune; bine-voiți a vorbi de art. 1.

D. **Seulescu**. D-le președinte, vă asigur că voiû veni imediat la cestiune.

E destul, este o onóre la care nu mă puteam aștepta, și cea mai mare consolare morală ce putém avea, ca acel contra-proiect, să fie susținut de bărbați ca d-nii **Cogălniceanu**, **Nicolae Ionescu**, prințul **Bibescu**, **Panu**, **Tache Ionescu**, etc.; iar în parte chiar de d-nii **Palladi** și **Eugeniu Ionescu**.

Orî-care ar fi sôrta amendamentelor ce vom propune la fie-care din articolele proiectului guvernului, pentru noi cestiunea se pune ast-fel: Voim, da saû nu, să dăm o satisfacere seriosă clasei țăranilor?

Voim să ajutăm pornirea ce aû de a deveni proprietari?

În cazul acesta să le dăm o lege care să-i mulțumescă, o

lege ast-fel concepută, așa întocmită în cât să fie lesne înțelesă de sătean, ușor de aplicat, simplă în mecanismul ei intim ; dar mai presus de toate să conțină toate condițiunile indispensabile cari să le înlesnască intrarea în posesiune, o lege, în fine, care ori să fie democratică ori să nu fie, după cum zicea elocuentul nostru coleg, principiile Nicolae Bibescu.

Numai așa vom face o operă serioasă, o operă durabilă, menită ca să dea ród.

Nu este niminî printre d-vóstră, am constatat acest lucru cu cea mai mare bucurie, care să nu fie animat de o vie bună-voință față cu ori-ce propunerî s'aú făcut în favórea sátenilor.

Ba putem zice că dacă suferă de ceva țăranul la noi, e toc-mai de dragostea pe care toți fără excepțiune i-o arátăm în frase mari, bombastice, de câte ori vine vorba de pászurile, nevoile și suferințele lui.

Atunci însă când ajungem la fapte, când cercetăm modalitățile măsurilor de luat în favórea sátenilor, nu ne mai înțelegem, diferim unii de alții, ne certăm ; ba începem chiar a ne învinui de împilare, arbitrar, despotism or demagogie și anarchism.

Eú cred că această cestiune se póte studia dintr'un punct de vedere obiectiv, fără să fie trebuință de recriminațiuni și acu-sări reciproce. Dar mai întâiu de toate sunt dator să constat că în Europa întrégă chestia agrară e la ordinea zilei, (aprobări) că această cestiune se pune aci sub aparentele unei revendicări naționale, din colo cu toate caracterele unei reparațiuni sociale, într'altă parte ca o simplă criză agricolă, în fine mai întréga Europă trece prin o fasă critică care se resfrânge și asupra țerei nóstre. Această criză se mai complică din cauza concurenței ce fac produsele americane și indiane produselor europenești. Pe de altă parte întrégă agricultura țerei nóstre, fie mare, fie mică, este isbită în mod egal de aceleași rele. Aceste rele sunt : sistemele înapoiate de economie rurală, depecorațiunea, adică lpsa din în ce mai simțită de vite, lipsa de cai de comunicație ieftine, cum ar fi rirurile, lipsa de tratate comerciale echitabile, lipsă de capitaluri, lipsă de brațe etc.

Apoi vine relele cari în mod special afectează clasa muncitorilor de pământ, clasa sátenescă.

A vindeca aceste rele, pentru noi nu este o simplă cestiune de actualitate, ci o datorie urgentă, dacă avem grije de pacea interióră și de viitorul naționalității nóstre.

Pentru ca diversele clase sociale, într'o țară agricolă, să póta trăi împreună în cea mai deplină armonie, trebuie, fiind dat că proprietatea individuală e cea admisă, de óre-ce și noi suntem

partisanii proprietății individuale, acest element de ordine și civilizație, cum zicea d. Mavrocordat, trebuie, zic, ca atât proprietatea mare, cea mijlocie, cât și cea mică să fie bine constituite și ast-fel repărțite în cât să se pótă ajuta una pe alta, să fie solidare.

Legile trebuie să le ocrotească în mod egal, și când una din ele ar împieta asupra celei-l-alte să oprască această usurpare.

Cea mai mare nenorocire însă care pôte isbi o naționalitate e lipsa micilor proprietari.

În țările unde clasa dominantă e bogată prin industrie și comerț, pôte să și trăgănescă viața o clasă săracă, de azi până mâine, trăind din firimiturile mesei celor mari, din prea multul avuțiilor pe cari bogații le aruncă în instituții de bine-faceri, lucru care se întâmplă în Anglia; dar într'o țară agricolă ca a noastră, unde nu există comerț și industrie, unde clasa dominantă nu trăește de cât din exploatarea muncii agricultorilor, în asemenea țări, siguranța pentru cel bogat se măsoră pe numărul stănjinelor de pământ ce se află în mâinile proprietarilor mici. Cu cât mica proprietate e mai bine și mai stabil constituită, cu atât proprietatea mare are mai multă consistență, economia națională mai multe brațe de consacrat producțiunei; iar țara mai multe peptări de pus la frontieri.

Dacă este un învățământ pe care trebuie să 'l tragem din istoria țerei aceștia, apoi e acela, că ori de câte-ori am avut o epocă de mărire, de glorie națională, ea răspunde existenței unei clase de moșneni și răzeși; iar decadența a început odată cu dispariția acestei clase.

Reîncepem a renaște la viața națională în același timp cu începuturile de ameliorare a clasei rurale, ba putem zice că progresul la noi se eșalonază pe datele când întreprindem câte o reformă cu caracter agrar. Mergem pe nesimțite spre reconstituirea micii proprietăți, a cărei disparițiune în timp de două secoli și jumătate fu pentru noi un dezastru social.

Ei bine, o dată ce am hotărât să ne facem o clasă țărănească, trebuie să o înconjurăm de toate garanțiile dobândite din experiența altor state și din învățămintele propriei noastre istorii. Căci să nu ne facem iluziuni, la noi proprietarii mici nu există.

Cauza primordială a tuturilor relelor, fie cu caracter economic, fie cu caracter social, de care suferă agricultura, e lipsa unui puternic stat țărănesc, legat în mod intim cu pământul.

Legea rurală din 1864 s'a încercat să ne dea o țărănime proprietară, dar opera d-lui Cogălniceanu a fost nimiciată prin tot felul de intrigi. Acesta nu vrea să zică că țărani nu datorază nimica iluștrului om de stat: sunt trei milioane de oameni cari

datoresc emanciparea lor ministrului prevăzător și înțelept pe care l'am văzut la postul său, neclintit, tot-d'a-una prieten al sătenilor. Lui datorim că prin nemuritoarele discursuri pronunțate în 1862, în Camera legislativă, s'a nimicit așezământul rural întocmit de comisia centrală din Focșani, așezământ care ar fi fost pentru țară un desastru social.

Legea de la 1864 neaplicându-se nu a putut să constituie de cât o curioasă proprietate comună, de care profită cei mai puternici și mai șireți din sat.

Delimitarea țăranilor neparcelată, indiviză, e dată pradă obștei satului care o împarte, după cum le vine mai bine, la doi trei fruntași.

Noi, clasa dominantă, suntem responsabili de multe din aceste rele.

Proprietarul mare nu trebuie să uite că în cele din urmă renta pământului nu e de cât recompensa unor sarcini sociale.

În evul meziu rațiunea de a fi a seignorului erau diferitele funcțiuni administrative și polițienești, apoi tutela ce exersa asupra muncitorului.

Aceasi rațiune de a fi o avu boerul nostru.

Proprietarul mare de asemenea are menirea și îndatoririle lui. Dar 'mi place mai bine să nu insist asupra felului cum proprietarul mare român și-a înțeles obligațiile față cu săteanul.

De câte-ori voim să ne dăm seama de starea de progres a unei țări, avem un criteriu care nu înșală nici o dată: să ne întrebăm prin cine să muncește solul acelei țări?

Prin sclavi, prin servi, prin clăcași, prin arendași sau prin proprietari? la fie-care din aceste moduri diferite de apropiere a produselor pământului, răspunde o stare politică și socială deosebită.

Sclavia, servagiul, claca, meteagiul, arendașia, proprietatea, acesta e gama pe care o percurge o clasă rurală. În progres ea pleacă de la sclavie și ajunge la proprietate.

În regres, din contră, pleacă de la proprietate, percurge toate etapele ce am indicat și ajunge la sclavie.

Sunt țări puternice cari au perit din cauza lipsei de țăranime. Atât timp cât Roma a avut o clasă puternică de agricultori a fost o națiune neînvingă, liniștită înăuntru, tare și expansivă în afară.

Îndată ce micul proprietar a fost înlocuit prin clăcaș, apoi prin sclav, Roma căzu pradă ambițioșilor și facțiunilor înăuntru, barbarilor în afară, cari 'i cultiva și apărau frontierele, de ôre-ce nu mai avea de unde să recrute pe legionari.

Pe d'altă parte sunt țări, cari, cu toate nenorocirile de ordin

intern și extern cari le bântuesc, trăesc prospere, tocmai din cauză că posed un element țăranesc plin de vitalitate.

Așa este Franța.

Astăzi d-lor, mai mult de cât ori când, trebuie să căutăm legături puternice între națiune și solul ce ea ocupă.

De când noțiunea de patrie tinde a deveni o noțiune teritorială, aceste legături trebuie să fie indisolubile; iar problema e următoarea: pământul să aparțină celui care 'l cultivă.

În raportul ce am avut onoare să presint d-văstră de odată cu contra-proiectul, am arătat punct cu punct dispozițiunile ce mi s'au părut mai bune de luat pentru a da sătenilor pământul în cele mai bune condițiuni de muncă și productivitate.

D. Panu a arătat diferența între contra-proiect și proiectul guvernului; d-sa a dezvoltat fie-care măsură ce propunem.

Puncte izolate au fost dezvoltate cu un talent și înălțime de vederi remarcabilă de colegii noștri principele Bibescu și Eugeniu Ionescu.

În privința modului celui mai bun de a atașa o națiune de solul care 'l ocupă sunt în economia socială două curente.

Unii sunt partizani ai mobilizării, alții ai imobilizării solului.

Ideia d'întâi, lasă că e o erezie economică, dar presupune că acei cari dețin capitalele ar fi conaționali noștri. Și să știe că la noi nu este așa.

Mobilizarea solului nu trebuie să ne oprască nici un moment, ea nu ne ar fi de nici un folos.

Să venim dar la a doua idee: imobilizarea solului.

Cestiunea este: în mâinile căreia clase să dăm pământul, în mod permanent, sub scutul legilor și al garanțiilor excepționale?

În mâinile cui să imobilisăm noi o parte din solul țerei?

Să vedem care e curentul legislațiilor străine în această privință.

Ei bine, în toate țările veți vedea d-văstră că mica proprietate e înconjurată de tot felul de garanții și pusă chiar sub scutul legilor excepționale.

În această privire toate țările sunt intervenționiste.

Iluziile economiei politice ortodoxe, cu maximum de libertate și minimum de intervenție și-au făcut veacul.

Chiar în Anglia, patria clasică a maximei *Laissez-faire*, *laissez-passer*, iată ce zicea într'un discurs Chamberlain, fost ministru de comerț în cabinetul Gladstone, ministru englez, ministru în cea mai aristocratică țară din lume, unde nobilul și proprietarul terian formează încă baza Constituției sociale:

«Cred că pe viitor vom auzi vorbindu-se mai des de obli-

gațiile proprietății și mai rar de drepturile ei. E oare o condiție esențială a proprietății fonciare aceea ca muncitorii agricoli să fie separați, în stare de divorț cu pământul pe care îl cultivă ?

Nu am trebuință să vă amintesc d-vastră seria de legi promulgate în ultimii ani în favoarea miciei proprietăți atât în Austria cât și în Germania.

Ei bine, dacă țări care posed deja o țăranime puternic constituită tind a o întări și desvolta, de ce noi să-i refuzăm toate măsurile care o pot face să nască și să prospere în țara noastră.

De ce atunci când ne hotărâm să-i consacram vastul domeniu al Statului, să nu înconjurăm proprietatea mică de toate garanțiile de natură a o scăpa de toate vrășmășiile și de toate ispitele ?

Eram hotărât, d-lor deputați, să arăt cări au fost și sunt ideile publiciștilor români asupra celor mai bune măsuri de luat în favoarea clasei țăranilor.

Așa fi dorit să fac o dare de seamă a diferitelor sisteme preconizate de d-nii Nădejde și Morizun în numele socialiștilor, de d. Panu în numele radicalilor, de d-nii Păucescu, Filipescu și Iancovescu pentru conservatori.

Acastă expunere însă nu mai poate fi la locul ei dupe cinci zile de desbateri, când camera nu mai e dispusă să asculte niște dezvoltări academice asupra celui mai bun remediu de administrat bolnavului.

E de remarcant însă că toate partidele și toți bărbații politici din acest parlament s-au raliat la ideia că săténul trebuie făcut stăpân pe bucata de pământ ce o cultivă.

Să nu uităm, d-lor deputați, că țăranul merită totă sollicitudinea noastră, că lor datorim în parte că naționalitatea noastră s'a păstrat neatinsă în mijlocul a tot felul de umilinte și nenorociri. Să ne aducem aminte că sunt țări, în care inimicul s'a făcut campionul ideilor mari, generoase, ideilor umanitare pentru ca să-și poată consolida domnia în aceste țări. Să nu lăsăm să treacă această ocaziune și să arătăm odată acest parlament unit asupra unei idei, aceea de a da țăranilor o bucată de pământ cu dărnicie : căci suntem patrioți și români înainte de a fi conservatori, socialiști, liberali or radicali.

Să nu facem cum zicea elocintele nostru coleg d. Eug. Ionescu ca o operă de justiție socială, să devie o meschină vânzare de moșii. Să ne aducem aminte că pe când în secolii XV și XVI, țăranii liberi țineau în loc hordele mulsumane ale lui Mahomet și Bayazet, țăranii sclavi de sub Constantin Brâncoveanu, au lăsat să intre în țară pe un agent inferior al Porții cu 400 de jandarmi cari, aici, la cați-va pași de locul unde

deliberăm noi, reprezentanți liberi ai unei țări libere, să aresteze însuși pe domnul țării.

Cei patru sute de bașibuzduci care spre rușinea țării îndeplinesc acest atentat, ca să vină de la Giurgiu la București au trebuit să treacă prin câmpia Călugărenilor unde cu 120 ani înainte 200,000 de turci au fost ținuți în loc de 16 mii moșneni. Să ne silim dar să refacem clasa moșnenilor. Eu însă cred că legea de azi nu este îndestulătoare și de aceea voi vota contra ei. (aplause).

II 10.274

R A P O R T

adresat camerei de d-nu deputat M. N. SEULESCU

Domnilor deputați,

Toți oamenii noștri de stat, toate partidele care s'au succedat la putere, precum și acei care se îndeletnicesc cu studiul cestiunilor sociale, au constatat starea mizerabilă în care se află la noi clasa rurală.

În numeroase rânduri și la diferite epoce, atât partidele cât și unii puternici în mod autoritar, sau unele individualități izolate, s'au cercat prin diferite mijloace să resolve dificila problemă care periodic vine la ordinea zilei în țara noastră, cu toate caracterele unei adevărate plăgi sociale.

Sunt unii care raportează toată greutatea actualei situațiuni la legea rurală din 1864, lege care a rupt în mod brusc vechile relațiuni ce existau între boeri și clăcași; alții la faptul că felul deținerii pământului a fost schimbat fără o dreaptă compensațiune pentru muncitor; iar cei mai mulți fac responsabilă de mizeriile noastre agrare neaplicarea și neajunsurile legii din 1864.

Orî care ar fi cauzele, răul există și nu este un singur om în țara noastră care să nu l' fi constatat.

Până în timpii din urmă se credea că simple îmbunătățiri în utlagiul economic al țării vor fi suficiente pentru a îndrepta răul.

Se spera că dezvoltarea relațiilor comerciale cu străinătatea.

că înmulțirea căilor de comunicare, micșorarea interesului capitalului, răspândirea instrucțiunii, etc., vor curma situația tristă în care se găsește clasa rurală.

Puțin erau acei cari, cugetând serios, vedeau în manifestațiile exterioare ale răului simptomele neîndoiioase ale unei adânci plăgi sociale, cu caracter agrar.

Chiar acești din urmă însă, căutând remediul în teorii și paralele, foarte adesea nepotrivite cu starea lucrurilor în țara noastră, nu puteau prezenta soluțiuni destul de practice, până ce suferindul însuși, în mijlocul unor dureroase comotțiuni de tristă amintire, a spus ce voește.

Țăranii cer pământ.

Țăranii voesc să fie improprietăriți.

De alt-fel, de câte-ori voința lor s'a putut manifesta în mod concret, și de câte-ori bărbații animați de dorința vie de a vindeca rănila clasei țărănești au luat asupra-le apărarea drepturilor lor, în tot-d'a una s'a căutat a le veni în ajutor prin actul improprietăririi.

Deja, în 1840, cei d'întăiu patrioți cari s'au gândit să desființeze claca și toate servituțiile feudale ce oprimați pe țăran, sub scutul regulamentului organic și al diverselor așezăminte ori ponturi urbariale, au propus improprietărirea ca singura soluție echitabilă.

Ei voiau să declare stăpân, pur și simplu, pe țăran, pe întreg pământul ce deținea, în schimbul unei rente anuale perpetue, cu caracter emfiteotic.

La 1848, guvernul provizoriu, adunând la București deputați din partea țăranilor și a proprietarilor mari, i-a întrunit în comisie; iar rezultatul deliberărilor lor a fost un vast proiect de improprietărire.

La 1857, comitele țăranilor și proprietarilor mari din divanul ad-hoc moldovenesc, după furtunoase desbateri în care cestia țărănească a fost examinată în detaliile sale, cu o rară înălțime de vederi, au convenit că singura soluție e improprietărirea.

La 1862, Camera legislativă din București, discutând diversele propuneri pornite din inițiativă privată asupra cestiei rurale, a sfârșit prin a hotărî un sistem facultativ de improprietărire pe moșiele statului și ale stabilimentelor de utilitate publică.

În fine, la 1864 legea rurală a făcut, prin o revoluție pornită de sus, aceea ce se dorea de atâta timp.

Improprietărirea fu singura soluție la care în cele din urmă au fost siliți să recurgă, și în ultimii timp, toți bărbații emi-

nenți ai țării aceștia, cari au avut grije și milă de păsurile săteanului.

Ast-fel la 1878, în urma stăruințelor lui C. A. Rosetti, s'au început a se împroprietări însurățele, iar în urma mișcărilor agrare din primăvara anului trecut, ministrul domeniilor d'atunci a propus consiliului de miniștri un proiect de lege care, sub titlul de vânzare a moșiilor statului, nu este alt de cât o nouă împroprietărire a sătenilor.

Atât de mult se impune acest act social, ca cel mai nemerit remediū al crizelor noastre agrare, în cât vedem bărbați politici, pornind de la puncturi de vedere diferite, ajungând la aceeași unică soluțiune: *împroprietărirea*.

Putem dar afirma că acest act poate fi considerat ca un principiu câștigat, admis, practicat și definitiv intrat în moravurile noastre sociale.

Ce probă mai evidentă de cât diversele legi asupra vânzării moșiilor statului, cari moșii la început să înstrăinează mai mult în corpori întregi, dându-se o foarte mică importanță vândărei loturilor; și apoi, legea îmbunătățindu-se succesiv, tinde a da preponderență loturilor mici, până, în cele din urmă, ajungem la proiectul d-lui Carp, care, după răscoalele sătenilor din primăvara trecută, face să dispară ultimele urme ale vânzării moșiilor în corpori întregi din legislația noastră.

Vrând, nevrând a trebuit să ajungem la împroprietărire.

Că în intenția d-lui Carp legea ce propunea era o adevărată împroprietărire, iar nu un simplu act juridic calificat de coduri vânzare, reiese din espunerea de motive ce însoțește proiectul d-sale în modul următor:

1. D. Carp începe prin a bine-cuvânta memoria strămoșilor noștri cari «au pus la dispoziția noastră mijloacele necesare pentru a scăpa cu ușurință de plaga periculoasă a unui *proletariat câmpesc*».

2. D-sa hotărășe că domeniile se alienează în *favoarea exclusivă a săteanului*.

3. D. Carp declară că stabilește condiții de plată cari permit orî-cărui sătean să devie, cu vreme, proprietar.

4. D. Carp ne spune că hotărășee prețuri ceva mai jos de cât raportul matematic dintre venitul și fondul pământului înstrăinat.

5. D-sa pune la dispoziția acelor cari își părăsesc vetrele o sumă de bani pentru cheltueli de instalație.

6. În fine, d. Carp, logic cu d-sa, urmând punctul său de vedere social, voește să creeze nouilor sale colonii defensori naturali, țărani conductor, și de aceea prevede că se vor fixa

loturi mai mari pentru cei meniți să ia *apărarea comunei în contra primejdiilor naturale ce isvorăsc din lupta pentru viață.*

Cu un cuvânt hierarchisează statul țărănesc ce crează.

Aceea ce d. Carp își propune să facă e dar o adevărată *colonizare interioară*, dacă întrebuițăm termenul prin care Germanii desemnează actul social ce noi numim *împroprietărire*.

Proiectul de lege prezintă d-voastră de d. raportor al comitetului delegaților, nu e alt de cât proiectul primitiv al d-lui Carp, amendat de actualul ministru al domeniilor și revăzut de comitetul delegaților de secții.

D. Lahovari a fost preocupat de un lucru: să facă să dispară din proiect ori ce măsură care l'ar face să semene unei legi agrare și să dea proiectului, așa cum vi se prezintă, toate aparințele unui simplu act juridic.

Majoritatea comitetului delegaților d-voastră a făcut să dispară și ultimele măsuri cari păreau că dă un caracter agrar legii ce vi se prezintă, printre cari avansul pentru cheltueli de primă instalație.

De oare-ce, prin diversele amendamente și modificări ce am susținut în comitetul delegaților de secții, am fost mai tot-d'una de o părere deosebită de a majorității, m'am hotărât să formulez într'un tot complect vederile ce am emis asupra măsurilor celor mai proprii pentru a întemeia pe baze solide mica proprietate în țara noastră; iar rezultatul e contra-proiectul ce am onoare să prezint deliberațiilor d-voastră.

Cel d'ântăi lucru de care am fost preocupat e să dau proiectului adevăratul său caracter: acela al unei legi agrare.

Azi această calificățiune nu mai are nimic de subversiv: legile agrarii au fost introduse în aparatul legislativ al tuturilor țărilor civilizate.

Așa de exemplu, fără a mai aminti cele ce s'au petrecut în Rusia, Polonia și România între anii 1860 și 1864, Germania și Austria, în ultimii timp ai promulgat o serie de legi agrare; iar în Anglia, atât sub ministere liberale, cât mai ales sub ministere conservatoare, parlamentul, mai pe fie-care an votează câte un act agrar fie pentru Irlanda, fie pentru Scoția sau Anglittera.

Dacă ar fi să mai amintesc d-voastră un proiect pornit din inițiativa unui partid, condus de un eminent om de stat, e destul să pomenesc numele d-lui Gladstone care în 1886, a propus parlamentului britanic cel mai vast proiect de reformă agrară ce s'a prezentat unei Camere: legile pentru Irlanda.

Dar, fără a mai avea trebuință de exemple și a mai stabili

paralele cu străinătatea, noi toți simțim trebuința unei mari reforme agrare.

Cel d'ântăiū lucru care ar putea să ne preocupe, luând în examinare legea vânzarilor, e faptul că această lege, cu toate îmbunătățirile succesive ce a primit, a rămas literă moartă, de oare ce țaranii doreaū, voiaū, cereaū și stăruiaū cu o îndărătnică unanimitate în ideia lor de a fi împroprietăriți pe moșiile Statului.

Din fericire, suntem în pozițiune de a le acorda astă cerere fără a-viola vre-un drept, ori a atinge vre-un interes legitim.

Vastul domen al Statului ne poate servi, pe de o parte la satisfacerea cererilor de pământ ce țăreanul formulează; pe de altă parte, prin capitalizarea ratelor ce se vor încasa de la împroprietăriți, se poate procura o rezervă de pământuri *«pentru trebuințele viitorului, pe cari un legiuitor înțelept nu trebuie nici o dată să le piardă din vedere»*, după cum se exprimă foarte bine d. Lahovary în expunerea sa de motive.

Convins de aceste idei, convins că numai prin o împroprietărire francă și leală se pot înlătura crizele agrarii ce periodice ne bântuiesc, am căutat ca în legea ce presint d-vastră, să pun în relief principiile cari trebuie să ne călăuzească când întreprindem o reformă de atâta importanță.

Aceste principii sunt următoarele:

I. Împroprietărirea trebuie să fie continuă. Prin urmare, să facem să dispară din lege ori-ce termene fatale pentru cereri de pământ. De asemenea am înlăturat definitiv licitația ca mijloc de adjudecațiune, considerând ca egale drepturile tutulor țaranilor de a deveni proprietari, atât timp pe cât Statul posedă pământuri;

II. Însurăteli, adică fiul de țărean care se căsătorește, are drept să ceară un lot de pământ în condițiunile legii.

Este o veche tradițiune națională, un drept consemnat în vechile așezăminte rurale și prevăzut în toate legile și regulamentele posterioare, ca fiul țaranului să fie adus la posesia pământului. N'am făcut de cât să consacru prin o anume dispoziție dreptul însurăteliului de a fi împroprietărit.

III. Din sumele încasate de la țaranii, Statul va întrebuința anual pentru cumpărare de domenii două din trei părți.

Această dispoziție e conformă cu vechile tradiții sociale ale țării noastre, de oare ce țaranii aveau un drept de servitute pe două din trei părți din moșiile pe care erau stabiliți.

Reforma din 1864 a făcut să înceteze față cu particularii această servitute. Statul însă este dator să o menție pentru domeniile sale în favorul clasei țărănești, ale cărei interese

trebuie să se bucure de o deosebită îngrijire din partea guvernului.

Iată de ce două din trei părți ale prețului încasat pe moșiile ce se înstrăinez trebuiesc să fie afectate acestei servituți și se va consacra cumpărărilor de moșii, cari să constituiască o rezervă pentru viitoare împroprietări.

Pe de altă parte, pentru a mări această rezervă, guvernului se dă facultatea de a emite obligațiuni rurale, drept plată particularilor cari se vor învoi să cedeze moșiile lor pentru a fi divizate în loturi.

De asemenea se permite schimbul moșiilor Statului cu acele ale stabilimentelor de utilitate publică, pentru a înlesni crearea de centruri de populație, atunci când condițiile geografice îngreunează împroprietărirea pe o anume moșie a Statului.

Aceste din urmă dispozițiuni, luate dintr'un proiect de lege special, presintat de d. Carp consiliului de miniștri, le-am introdus în contra-proiect, de oare-ce răspund admirabil scopului ce ne propunem.

IV. Inalienabilitatea este o condițiune indispensabilă pentru a păstra mica proprietate, mai ales acolo unde se constituie din nou. Este cea mai importantă din garanțiile legale ce se pot acorda micii culturii, garanție ce tinde a se consacra, într'un fel sau altul, de toate legislațiile străine.

Partizanii imobilizării solului, în ultimii timp, au reușit să câștige în favorul ideilor lor până și pe cei mai îndărătnici adepți ai economiei politice ortodoxe.

Această măsură e de alt-fel tradițională, nu este o dispoziție nouă pentru aparatul nostru legislativ.

V. Indivizibilitatea loturilor mici este una din măsurile cele mai salutare ce putem introduce în moravurile și legislația noastră.

Este științificește probat că împieticarea proprietăților țărănești e o cauză de decadentă pentru agricultură și de mizerie pentru sătenii cari se încapățanează să exploateze o țărână de pământ insuficientă pentru traiul lor și al familiei.

În țările streine au intervenit legi speciale cari să stăvilească răul, și de sigur această dispoziție ar aduce mari foloase sătenilor în țara noastră.

Ar rămânea ca o lege specială să determine mecanismul intim al acestei măsuri și să stabilească garanții drepte pentru comoștenitori.

Indivizibilitatea loturilor e o dispoziție relativă mai mult la economia rurală, luată în interesul productivității solului, de

cât un act social, cum ar fi majoratul ori minoratul țărănesc, cu care nu trebuie confundată.

Sunt esențiale deosebiri între măsura preconizată mai anii trecuți de d. Carp și măsura ce susținem noi.

În proiectul ce am onoarea să presint d-voastră să găsească de altminteră dispoziții particulare pentru comoștenitorii înălțurați de la proprietate, din cauza indivisibilității.

Acești comoștenitori nu devin simpli proletari, cum se înrâmplă cu frații mai mici acolo unde există majoratul, instituție care se poate considera ca una dintre cele mai triste închiștări sociale.

VI. Se stabilește că 100 de loturi dă naștere la o comună nouă.

Ăveam înainte-ne în comitetul delegaților mai multe propuneri, dintre care aceea a d-lui Balș, care hotăra ca țăranul să se mute cu casa pe pământul ce i se dă. Sistemul fermei, la care tindea această propunere, e cu totul condamnat astăzi, mai ales pe argumente sociale.

Răspândirea locuințelor isolate pe câmpii face ori-ce administrație imposibilă și slăbește solidaritatea dintre consăteni.

Aceea ce germanii numesc *Dorfsistem* pe lângă că a intrat în moravurile țării noastre, e mijlocul cel mai bun de a crea comune mari, puternice în cari să putem avea o viață locală și o administrație serioasă.

VII. Împrejurul fie-cărui sat se determină o rază în care e fixat islazul comunal.

De și islazul (la vaine pature) este condamnat de economia rurală, îl vedem însă în ființă în țări mult mai înaintate ca a noastră, cu populațiuni îndoite și întreite. Mai mult de jumătate din cele cinci milioane hectare aproape, ce posed în Franția comunele sunt consacrate islazului comunal.

La noi înființarea unei asemenea islaz ar fi o măsură dintre cele mai bine făcătoare, mai ales când știm că una dintre cauzele pentru care relațiile dintre săteni și proprietari mari sunt atât de anevoioase și pe alocurea atât de nedrepte, e lipsa unui islaz comunal.

VIII. Pentru toți acei cari se împroprietăresc, se prevede un avans în natură de animale și obiecte trebuincioase agriculturii, precum și un ajutor de 200 lei pentru clădiri.

Această măsură e absolut indispensabilă ca să putem reuși să facem o lucrare serioasă și durabilă.

Țăranul lăsat fără mijloace față cu greutățile naturale ale unui început de întreprindere, pierde încrederea în forțele sale,

saŭ se dă pe mâinile celui ce voește să 'l exploateze, avansându'i capitalul necesar pentru prima instalare.

Acest lucru s'a observat în toate țările cari s'aŭ dat la colonizare interioară.

Dispariția acestei dispozițiuni din legea ce vi s'a presintat e nu se poate mai regretabilă, și am căutat să o restabilesc în contra-proiect, mai ales că, înainte chiar de a veni proiectul d-lui Carp, acest avans fusese cerut de mai toți publiciști cari s'aŭ ocupat cu cestiunile relative la o reformă agrară în țara noastră.

IX. În favoarea noilor comune, stabilite în virtutea acestei legi, se înființează monopolul cărciumilor.

Am găsit că e cel mai practic mijloc de a pune la dispozițiunea comunei nouă create un venit cu care să poată face față la nevoile de tot felul cu care va avea să lupte, mai ales la începutul întemeierii.

X. Loturile sunt numai de un fel și în mărime de 7 hectare.

Dacă stabileam mai multe feluri de loturi, am fi creat un chaos inextricabil de categorii și clase, care ar fi făcut aproape imposibil aplicarea legii.

Pe de altă parte proprietatea mijlocie nu se poate crea pe baza unor lotizări de 10 până la 25 hectare, în țara noastră. Ar fi trebuit să'i consacram loturi de câte 50 și 100 hectare, lucru ce ar fi împuținat rezerva săteanului muncitor cu brațele sale, care trebuia mai ales să ne preocupe.

Numărul de 7 hectare de și prea mic, ni s'a părut însă îndestulător pentru nevoile țăranului.

XI. Se lasă majorității tocuitorilor facultatea de a cere inginerului parcelator ca să împartă întreaga proprietate ce li se dă în două sau trei mari diviziuni.

Această măsură ar introduce în obiceiurile sătenilor noștri cultura alternă sau rotațiunea trienală, atât de folositoare agriculturii, în stadiul în care se află astăzi în țara noastră.

XII. Un articol special prevede caducitatea contractelor de arendare pentru moșiile ce se vînd.

Această măsură ar face pe ministerul domeniilor să fie atent la rearendarea unora din moși, de oare ce actul improprietății nu ar fi jicnit de o dată, cea mai mare parte din moși, având clauze cari prevăd rezilierea contractului în cas de vînzare.

XIII. Scutire de piata ratelor, precum și de impozite către Stat și județ în cei d'ântăi doi ani.

Această dispoziție cred că nu are trebuință să mai fie motivată.

Săteanul are să lupte în primul an cu toate greutățile pământului; el va avea să facă curături, să usuce mlaștini, să amenajeze pentru muncă solul prin săpături și îngrădiri; va trebui să planteze și să ridice stăvilare; să adăogăm apoi intemperiiile, seceta și alte cataclizme cărora agricultura le este atât de des supusă, pentru a ne da socoteala de starea precară în care se poate găsi la începutul intrării sale în stăpânirea pământului ce va trebui să fecundeze prin muncă și stăruință.

Și în fine al XIV-lea punct ce se stabilește, e instituția unui comitet rural central și a unor comitete rurale județiane, cu atribuțiuni bine precizate, cari vor înlesni opera guvernului și vor asigura în mod permanent continuitatea împroprietăririi.

Ideia de a înființa niște comitete speciale se găsește deja pusă în mod vag în una din legile anterioare asupra vânzării bunurilor Statului.

În același timp am scos din proiectul de lege tot ce nu ne poate interesa direct, atunci când formulăm o lege agrară o lege de împroprietărire: dispozițiile relative la răscumpărarea embaticurilor și la vânzarea proprietăților clasate bunuri mici cari vor trebui să facă obiectul unei legi speciale.

Acestea sunt, d-lor deputați, punctele asupra cărora am crezut de cuviință să insist în contra-proiectul ce am onoarea să vă prezint și găsește de cuviință că nu pot termina mai bine această expunere de cât cu aceleași cuvinte cu cari d. Lahovari sfârșește pe a sa: «să ne felicităm cu toții de dărnicia prevăzătoare a străbunilor noștri, a căror pioase legături au constituit intinsul domeniū al statului, care ne permite astăzi a rezolva o cestiune grea, *fără a lovi nici un interes legitim și a atinge nici un drept*».

M. N. Seulescu.

PROECT DE LEGE

Pentru improprietărirea sătenilor pe moșiile statului, pentru schimbul unor bunuri cu acele aparținând așezămintelor de utilitate publică și cumpărare de domenii.

TITLUL I.

Despre improprietărirea sătenilor pe moșiile statului.

SECȚIUNEA I.

Despre moșiile ce se pot înstrăina.

Art. 1. Guvernul este autorizat a improprietări sătenii în condițiunile legii de față pe toate moșiile statului.

Art. 2. Sătenii se improprietăresc pe toate moșiile statului împărțite în loturi de câte 7 hectare.

Improprietărirea este continuă pe cât timp vor fi locuitori care n'au pământ și pe cât timp statul va stăpâni moșii.

Se improprietăresc toți țărani care nu au pământuri sau care au mai puțin de 7 hectare.

Improprietărirea, fiind continuă, nu se pune nici un termen pentru declarațiile de cereri de pământ.

Orî-ce țeran care se căsătorește, are dreptul să ceară un lot de 7 hectare, în condițiile legii.

Pământurile înstrăinate sunt scutite de taxele de timbru și de înregistrare.

Moșiile cari au o întindere de pădure mai mare de 50 hectare, nu se pot înstrăina de cât rezervindu-se, pe seama sta-

tului, pădurea cu un perimetru și cu servitutea de drum necesară pentru conservarea și exploatarea ei.

Perimetrul și drumurile necesare se vor determina înainte de înstrăinarea moșiei.

Art. 3. Toți sătenii, cari se vor împroprietări, fie pe moșii străine, fie pe acelea unde locuiesc în momentul împroprietărei vor avea drept la câte două boi, o vacă, un plug, instrumentele indispensabile agriculturii, dacă nu au, precum și la 200 lei pentru clădirea casei dacă se află în stare mizerabilă sau n'are de loc.

Art. 4. Nu se pot înstrăina :

1). Părțile de moșii pe cari se află mine sau minere de sare, cărbuni de pământ, fer, aramă, mercur, păcură, petrol și orice alte minerale de oarecare însemnătate, cari se pot exploata de stat.

În ce privește apele minerale se rezervă numai acea parte din moșie necesară pentru explătarea apelor.

Restul se poate înstreina.

2). Terenul necesar pentru păstrarea și îngrijirea monumentelor publice pe unde ele s'ar afla.

Recunoșterea utilizării apelor și a explătării de mine se va face de către ministerul domeniilor prin oameni experți.

Ea va trebui să precadă înstrăinarea imobilului și să obțină aprobarea comitetului rural central.

O dată înstrăinarea efectuată, drepturile sătenilor rămân definitive.

SECȚIUNEA II.

Despre modul împroprietăririi

Art. 5. Ministerul agriculturii, comerțului și domeniilor va determina, pe cât va fi cu putință, de o dată, în urma avisului comitetului rural central, pe baza tablourilor, formate de comitetele districtuale dupe cererile locuitorilor, moșile asupra cărora se vor face studii pentru a fi înstrăinate conform legii acesteia. Ministerul va examina planurile, hotărnicii și documentele acestor moșii în ce privește întinderea și vecinătățile și va culege prin agenții săi toate informațiunile necesare despre starea și condițiunile economice ale moșiei destinate a se vinde.

Art. 6. Dupe terminarea acestor studii, se va măsura și parcela moșia pe plan de inginerii statului sau angajați cu contract.

Dacă majoritatea sătenilor va cere, acest plan va împărți to

tala suprafață destinată a se înstrăina în două sau trei diviziuni pe cât se poate egale, exceptându-se vatra satului, astfel ca fie-care din aceste diviziuni să aibă liberă trecere la vatra satului. Fie-care diviziune va fi afectată anual la o cultură specială; iar parcelele fie-căreia vor fi individual determinate.

Instrucțiuni speciale se vor da comunelor rurale care se vor supune acestei operațiuni, în care se va arăta și se va asigura sistemul de rotațiune al culturai.

Inginerii însărcinați cu parcelarea vor constata, măsura și ridica în plan, pe lângă loturi, toate livezile, morile, pivele, cum și orî-ce alte bunuri supuse către stat la plata de embatic (bezman), otașniță, decimă sau altele, pentru a înlesni răscumpărarea lor de către cei ce le posedă în conformitate cu legile în ființă.

Dacă toată moșia se va înstrăina în loturi, iazurile și heleștaele se vor vinde comunelor cu prețul ce se va fixa după o prealabilă expertiză, având locuitorii dreptul de a uza în comun de toate veniturile și obligațiunea de a contribui la întreținerea lor.

Art. 7. Când numărul loturilor formate va fi mai mare de 100, inginerul parcelator va determina pe plan și locul unde trebuie a se înființa vatra noului sat, în perimetrul căreia va arăta și fixa unde să se clădească:

1. Locul primăriei;

2. » strejei;

3. » scôlei;

4. » bisericei;

5. Se va determina direcția, întinderea și lărgimea stradelor. În afară de vatra satului se va determina:

1. Poziția și întinderea cimitirului;

2. Pozițiunea, întinderea și lărgimea drumurilor vecinale;

3. Pozițiunea și întinderea a câte 10 hectare ce se vor da bisericei și scôlei pentru înființarea și acoperirea cheltuelilor de întreținere;

4. Pozițiunea și întinderea islazului comunal, care va fi de $1\frac{1}{2}$ de hectar de fie-care lot.

Comunele înființate, conform prezentei legi vor constitui cârmurile în monopol comunal.

Un regulament special va determina modul construirii și aplicării acestui monopol.

Statul se va bucura de un privilegiu asupra produsului acestui monopol, întru cât privește plata ratelor ce comuna va datori pentru locurile înstrăinate direct către comună.

Art. 8. *Intinderea unui lot va fi de cel mult 7 hectare, și nimeni nu va putea obține de cât un lot.*

Art. 9. Prețul loturilor de 7 hectare se va stabili conform unei tabele speciale, ce va forma ministerul în urma avizului comitetului rural central.

Art. 10. Planul moșiilor împărțite în loturi, acelea ale locuințelor și terenurilor comunale, împreună cu un tablou de numărul loturilor, se va depune la primărie și se va pune în vedere locuitorilor de către un delegat al ministerului domeniilor. Acest delegat va lua declarația scrisă, legalizată de primărie, din partea fie-cărui locuitor pentru lotul anume indicat pe plan ce voește să obțină și a se supune la toate dispozițiile prevăzute de lege.

Aceste declarațiuni se vor face cel mult în o lună de zile de la data încunoscințării ce primarul va fi obligat, sub pedepsă de amendă și chiar închisore când se va constata că a lucrat cu rea credință, să facă individual fie-cărui locuitor de depunerea planului parcelării.

Dacă peste o lună unii din locuitori nu și vor face declarația, atunci se va procede la punerea în stăpânire a celor-alți săteni, rămânând ca cei întârziați să și capete loturi pe alte locuri sau moși disponibile. Improprietărirea se va face în următoarea ordine:

a. Săteni, capi de familie, de pe moșia ce se înstrăinează, cari n'au pământ;

b. Săteni, capi de familie, de pe moșiile vecine, cari n'au pământ;

c. Capii de familie cari au mai puțin de 7 hectare;

d. Săteni, capi de familie, cari din cauza indivizibilității loturilor vor rămâne fără pământ.

Loturile nu se vor înstrăina de cât în ordinea numerică a planului și a tabloului.

Art. 11. După trecerea termenului de o lună, delegatul ministerului și primarul comunei, întruniți în comisiune, vor constata prin proces-verbal că toate formalitățile cerute de articolul precedent au fost îndeplinite și vor declara înstrăinate loturile cerute.

Se va încheia apoi un proces-verbal în trei exemplare constatând îndeplinirea tuturilor acestor operațiuni; un exemplar din acest proces-verbal se va lăsa în păstrarea primăriei comunei iar cele-alte două însoțite de două planuri de parcelare, două tablouri de numărul toturilor, numele sătenilor, ce le-au obținut împreună cu declarațiunile acestora, se vor înainta ministerului.

Art. 12. Ministerul va confirma înstrăinarea, va libera titlul,

provizoriu pe numele fie-cărui sătean și 'l va pune în posesiune, aplicând pe fața pământului loturile coprinse în plan.

SECȚIUNEA III.

Despre modul și condițiunile plăței.

Art. 13. Prețul loturilor de șapte hectare se va plăti în anuități, care se vor calcula pe baza unei dobânzi de 5 la sută, plus 1 leu la sută amortisment după tabelă.

Acastă anuitate va cuprinde pe lângă preț și avansurile în natură și numerar făcute de stat.

Comunele vor plăti prețul iazurilor, heleștaeolr și loturilor ce vor cumpăra în anuități socotite pe basa de 4 la sută dobândă și 1 la sută amortisment.

Art. 14. *Plata primei anuități va începe la 1 Aprilie, care va urma două ani după data aprobării înstrăinării; cele alte se vor plăti treptat până la împlinirea termenului de amortizare în rate trimestriale.*

Art. 15. Sătenii cari se vor stabili în comunele noui formate în virtutea acestei legi vor fi scutiți în timp de două ani de orice dări sau impozite către județ și stat.

Art. 16. Sătenii au facultatea de a plăti cu anticipațiune toate ratele viitoare; în acest caz ei nu vor fi ținuți să plătescă de cât capitalul coprins în fie-care rată.

SECȚIUNEA IV.

Dispozițiuni generale.

Art. 17. *Contractele pe care statul le are cu particulari, relativ la moșiile sale, devin caduce cel mult un an după cele d'ântău lucrări de parcelare.*

Art. 18. Loturile vândute în condițiile legii de față sunt inalienabili.

Iazurile și heleștaele cumpărate de comună nu se vor putea înstrăina nici o dată.

Când proprietarul unui lot móre fără moștenitor și fără testament, înainte de a fi devenit proprietar definitiv prin plata tuturilor anuităților, comuna va lua în stăpânire lotul lui și va răspunde ratele către stat.

Art. 19. Loturile înstrăinate în condițiunile legii de față sunt indivizibili. Comoștenitorii majori nu pot rămâne în indiviziune pe aceste loturi.

O lege specială va interveni pentru a determina succesiunea sătenilor împroprietării în puterea acestei legi.

Art. 20. Fie-care sătean în parte cât și comunele vor obține titluri provizorii de proprietate îndată ce se va fi confirmat înstrăinarea; iar după plata tuturilor ratelor se vor libera titluri definitive de proprietate în schimbul celor provizorii, care se vor înapoia.

Asemenea se vor încredința primarilor după anume listă, în sub luare de chitanță, planurile, hotărnicile, actele și documentele relative la moșii înstrăinate, în caz numai când întreaga moșie se va fi înstrăinat.

Nu se vor da de cât copii legalizate de pe documentele istorice și actele cari ar interesa alte proprietăți ale statului.

SECȚIUNEA V.

Dispozițiuni penale.

Art. 21. Funcționarii sau agenții, care nu vor îndeplini dispozițiunile acestei legi, se vor pedepsi cu amendă de la 500 până la 3000 de lei, după gravitatea cazului, fără prejudiciul daunelor-interese cauzate statului sau particularilor prin faptul lor.

Art. 22. Orî-cine își va împrumuta numele spre a cumpăra loturi pentru persoane ca nu au drept după lege, sau se va cerca să obțină mai multe loturi, se va pedepsi cu închisoare de la 3 luni la un an și cu amendă de la 1.000 la 5,000 de lei, după gravitatea cazului.

Asemenea orî-cine fără drept ar cumpăra pământ în condițiile legii de față va fi supus aceleiași pedepse.

Instrăinarea va fi nulă. Acțiunea pentru anularea ei se va intenta de stat, de particulari, cât și de procuror din oficiu.

TITLUL II.

Despre schimbul unor bunuri cu acele aparținând așezămintelor de utilitate publică și cumpărare de domenii.

SECȚIA I.

Despre schimbul bunurilor.

Art. 23. În ținuturile unde moșiile Statului nu sunt suficiente pentru a satisface cererile de loturi și în acelea unde situația

geografică a moșilor ar provoca prin înstrăinarea lor o deplasare anormală a populațiunei se autoriză ministerul domeniilor, eforia spitalelor din București, epitropia S-tu Spiridon din Iași, epitropia bisericelor din Craiova, precum și ori-ce așezământ, proprietar de moși, să schimbe moși de ale Statului cu acele aparținând acestor așezăminte, întru cât statutele constitutive ale acestor instituții permit schimbul.

Art. 24. Autorizarea ce se dă Statului prin prezenta lege nu se întinde și asupra pădurilor, când suprafața lor trece peste 50 hectare.

Art. 25. Pentru fie care moșie ce se schimbă, comitetul rural al districtului va cerceta dacă titlurile sunt valabile și încontestabile.

Moșiile asupra cărora există un proces pendinte, relativ la titluri de proprietate sau la hotare nu se vor putea schimba.

Proprietățile schimbate vor fi libere de ori-ce sarcine ipotecare, privilegii, etc.

Art. 26. Când în urma schimbului va rezulta o deosebire de valoare, aceste vor fi scutite de taxele de timbru și de înregistrare.

Deosebirea de valoare nu va putea întrece proporțiunea prevăzută în codul civil pentru schimbul imobilelor dotali. (Art. 1 254 din codul civil).

SECȚIA II.

Despre cumpărarea de domenii.

Art. 27. Două treimi din sumele ce vor rezulta din plata ratelor vor fi anume afectate la cumpărare, pe fie care an, de domenii mari de 500 hectare, de preferință din cele scose în vânzare de creditul funciar.

Se înțelege că această dispoziție nu privește de cât capitalul iar nu și dobânzile prevăzute în tabloul de anuități.

Art. 28. Statul mai este autorizat a cumpăra moși sau părți de moși de la particulari în condițiunile următoare:

Art. 29. În nici un caz Statul nu va oferi pentru moși particulare un preț mai mare de cât cel stabilit prin tabela specială, formată de minister pentru loturile de 7 hectare. (Art. 9 al acestei legi).

Art. 30. Îndată ce un proprietar ar primi aceste condițiuni, comitetul rural districtual va face să constate numărul de loturi ce moșia coprinde; iar Statul va remite vânzătorului obligațiuni de Stat 5 la sută, plus unu la sută amortizare al pari.

Art. 31. Aceste obligațiuni vor fi garantate de Stat, care este acoperit prin anuitățile plătite de sătenii.

Art. 32. Creditele funciare sunt autorizate a primi al pari în plata scrisurilor lor obligațiunile prevăzute în articolii precedenți.

TITLUL III.

Despre comitetul rural central și comitetele rurale districtuale.

SECȚIA I.

Despre comitetul rural central.

Art. 33. Comitetul rural central pentru înstrăinarea moșiilor a sătenii este constituit precum urmază :

- a). Ministrul agriculturii, comerțului, industriei și domeniilor.
- b). Un membru al Camerei deputaților ales de adunare;
- c). Un membru al Senatului ales de Senat;
- d). Un membru al curții de casațiune, ales de curte;
- e). Un membru al curții de compturi, ales de curte;

Art. 34. Acest comitet nu va putea lucra de cât fiind prezenți urei membrii; ministrul va prezida și în lipsă cel mai bătrân din membrii prezenți.

Art. 35. Atribuțiunile comitetului central rural sunt :

1. Constatarea moșiilor hotărâte a se pune în vinzare;
2. Verificarea și controlarea tabelelor făcută de comitetele rurale districtuale;

3. Primirea și regularea tuturilor contestațiunilor ivite asupra moșiilor menite a fi parcelate;

4. Verificarea operațiilor săvârșite cu parcelarea, avansul făcut locuitorilor și înființarea nouilor comune;

5. Liberarea în numele statului a actelor de proprietate;

6. Dezlegarea și regularea cazurilor neprevăzute, întru cât acest caz nu interpretăză legea;

7. Corespondența cu comitetele rurale districtuale, precum și cu toate autoritățile administrative și judeciare, relativă la aplicația și executarea acestei legi;

8. Comptabilitatea și controlarea tuturilor scriptelor provenite din diferitele operațiuni, săvârșite cu înstrăinarea moșiilor.

9. Cumpărarea de domenii, conform art. 30 din această lege.

10. Schimbul de moși, conform articolelor relative la acest act, și cumpărările de la particulari în condițiile legii.

11. Dreptul de a propune guvernului îmbunătățirile necesare în tot serviciul dependente de comitet.

12. Facerea unui raport anual, ce se va citi în cea dintâi ședință ordinară a camerei, asupra tuturilor operațiilor sevărșite și în curs de a se îndeplini.

Art. 36. Comitetul central are sub imediatele sale ordine o cancelarie specială.

Personalul și atribuțiunile sale se vor determina prin o decisiune a comitetului.

SECȚIA II.

Despre comitetul rural districtual.

Art. 37. Se institue în fie-care district, sub imediate ordine ale comitetului central rural un comitet rural districtual, compus din :

- a). Prefectul districtului ;
- b). Primul-președinte al tribunalului ;
- c). Președintele consiliului județen ;
- d). Deputatul ori deputații colegiului III ;
- e). Advocatul statului ;
- f). Inginerul județului ;
- g). Casierul general.

Comitetul rural districtual nu poate lucra de cât fiind față cel puțin cinci membrii.

Art. 38. Atribuțiile acestui comitet sunt :

- a). Primirea petițiilor pentru cereri de pământ și dresarea tabelelor de cei în drept a obține loturi ;
- b). Contestarea și inoențiorarea moșiilor din județ, care se pot vinde în loturi.
- c). Priveghiarea operațiilor lotizării și înființării de nouă comune ;
- d). Procurarea de vite, instrumente și obiecte de prima instalație pentru țăranii, conform legii ;
- e). Cercetarea cererilor și tuturilor contestațiilor și supunerea lor spre deslegare comitetului central ;
- f). Executarea lucrărilor cu cari va fi însărcinat de comitetul central.

Dispozițiuni adiționale.

Art. 39. Cheltuelile făcute pentru măsurătoarea, împărțirea și înstrăinarea pământului se va plăti de fie-care sătén, considerându-se câte două lei de hectar.

Acastă plată o vor achita în curs de două ani, câte un leu de hectar pe fie-care an. Ea se va percepe de o dată cu plata anuală a pământului.

Pentru îndeplinirea cheltuelilor lucrărilor de delimitări, constatări etc., ministerul domeniilor va lua sumele trebuincioase de la casa de depuneri, cărei le va restitui din sumele incasate.

Art. 40. Tóte legile și regulamentele pentru înstrăinarea bunurilor statului, afară de dispozițiile relative la rescumpărarea de embaticuri și vânzare de proprietăți clasate bunuri mici, sunt și rămân abrogate.

Art. 41. Un regulament special va determina modul de aplicare al dispozițiunilor legii de față.

M. N. Seulescu.

